

KULTTUURI

Viisi näkökulmaa Afrikkaan

► Kulttuurien museon näyttely ulottuu somaleista maasaihin

Marja-Terttu Kivirinta
HELSINGIN SANOMAT

► Valtavan Afrikan monikulttuurisuus näkyy Suomessa 4 000 somalin läsnäolona pääkaupunkiseudun katukuvassa. Maahanmuuttajille mutta myös valtaväestölle on suunnattu Kulttuurien museon laaja *5 Afrikkaa* -näyttely. Se tarjoaa paljon tietoa ja silmänruokaa.

"Yhdessä näyttelyssä on mahdollonta kattaa koko Afrikan kulttuurien moninaisuus. Siksi keskityimme viiteen näkökulmaan Afrikasta", museonjohtaja **Eija-Maija Kotilainen** sanoo.

Näkökulmat ulottuvat somalikulttuureista Mosambikin makondojen veistoksiin ja Sambian naamiotansseihin sekä Guinean elinvoimaisesta tekstiilivärjäyksestä Tansanian ja Kenian maasaipamentolaisuuteen.

5 Afrikkaa on toteutettu Helsingin yliopiston Afrikan tutkimuksen laitoksen ja Suomi-Somalia-seuran kanssa. Näkökulmista vastaa viisi tutkijaa.

Suomi-Somalia-seuran lisäksi näyttelyn esineistö on mm. Gallen-Kallelan museon ja lukuisten yksityisten keräilijöiden ja asiantuntijoiden kokoelmista. Maasai-osastossa nähdään **Akseli Gallen-Kallelan** Keniasta 1900-luvun alusta tuomaa esineistöä näytteillä ensi kerran.

Näyttely on osa ulkoasiain-

Makeshi-naamio Sambista.

ministeriön *Afrikka 2002* -kampanjaa, johon liittyy runsas oheistapahtumien sarja.

Somalikulttuureista hahmotellaan kuvaa kertomalla näiden Luoteis-Afrikassa elävien kansojen menneisyydestä, pimentolaisuudesta ja jokivarren maanviljelyskulttuureista sekä vanhoista koriste-esineistä ja siitä, miten perinne vaikuttaa nykysomalien hengenelämässä, pukeutumisessa ja tämän päivän käsityöesineissä.

Kulttuuripiirteet ovat sulautuneet toisaalta Afrikasta ja myös muualta, erityisesti Intiasta tullessiin vaikutteisiin. Näyttely havainnollistaa sitä runsaan esineistön, valokuvien, tekstien ja karttojen avulla.

Muissa osastoissa näkökulma afrikkalaisen kulttuurin piirteisiin on tiiviimpi ja keskitetympi. Tutkija **Veera Savolainen** kokoama osasto esittelee indigovärjäystä Guinean pääkaupungissa Malissa.

Vaikka Länsi-Afrikassa kasvipaperäinen indigovärjäys on

perua jo tuhannen vuoden takaa, nykyisten guinealaistekstiilien koristemuodot ovat vasta muutaman vuosikymmenen ikäisiä.

Värjäyksellä on suuri merkitys. "Naisilla on tasa-arvoisempi ja itsenäisempi asema omassa yhteisössään. Indigovärjäys korostaa heidän afrikkalaista identiteettiään", Savolainen sanoo.

Indigotekstiilit syntyvät monien käsityöläisten, miesten ja naisten yhteistyönä. Miehet kutovat kankaat ja ompelevat kuvioitavat suikaleet, naiset kuvioivat ja värjäävät.

Kun Savolainen teki kenttätöitä Guineassa 1998–99, värjärit ottivat hänet vastaan avosylin. Se oli pari vuotta sitten kuolleen toimitusjohtaja **Eila Kivekkään** ansiota; kehitysyhteistyöhön vahvasti suuntautunut Kivekäs perusti 1989 kehitysyhdistys Indigon paikallisten käsityöläisten tueksi.

Näyttely esittelee arvokkaan indigokankaan vaiheet upeiksi puvuiksi asti. Jo peruskankaita on monia, tehdasdamastista käsinkudottuun pellavaan.

Myös värjäriiniset saavat suunvuoron omissa paneelissaan. "Olen itsenäinen", sanoo yksi. "Syön, lapseni syövät ja neljä lastani ovat käyneet koulun", toinen tiivistää.

Afrikka tunnetaan veistokistaan, mutta harva tuntee Mosambikin Madonde-taiteen länsimaisia edellytyksiä. Eurooppalaisten vahva kiinnostus sitä kohtaan on ruokkinut veistosten kauppaa ja kehittänyt samalla myös paikallisten kuvanveistäjien ammattitaitoa.

Mosambikin modernin kuvanveiston juuret ovat perinteisissä naamioissa.

Teatterin tuikeeseen vievät